

Det kan de jo ikke. Der er jo et skattestop. Så regeringen har tydeligvis ikke mere tillid til det kommunale selvstyre, end at den vil diktere, hvor mange penge kommunerne kan få ind, og dermed dikterer man jo også, hvor mange penge kommunerne kan give ud. Når der så er en række faste udgifter, bliver marginen jo mindre i forbindelse med et skattestop.

(Kort bemærkning).

Carsten Hansen (S):

Jeg er nødt til at sige til undervisningsministeren, at det jo er tillid uden penge, det er tillid for nul kroner. Kigger man på, hvad denne regering har nået at gennemføre i den forholdsvis korte periode, den har siddet, så er det bare på de her områder grønne guider; det er beboerrådgiverne; det er i forhold til daghøjskolerne, som ministeren kender så godt; det er folkeoplysning. Det er område på område, hvor der er sparet.

Det var præcis derfor, vi sagde, at hvis vi så i det mindste kan få pengene ud, kan vi da fastholde et frivillighedsprincip, så det ikke blev, som fru Pernille Rosenkrantz-Theil sagde, at der altså nu skal være forskel på, om man kan få en god undervisning eller en dårlig undervisning afhængig af økonomien. Det var derfor, vi sagde det.

Derfor vil jeg nok sige, at det med det kommunale og tilliden er sådan lidt hult, når man fjerner det ene område efter det andet af økonomisk art, og så overlader vi i øvrigt til kommunerne at prioritere, når det er så store opgaver, de står over for.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til tredje behandling.

Afstemning

Tredje næstformand (Kaj Ikkast):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

21) Anden behandling af lovforslag nr. L 163: Forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. (Krav til skolen og styrkelse af tilsynet m.v.).

Af undervisningsministeren (Ulla Tørnæs). (Fremsat 13/3 2002. Første behandling 4/4 2002. Betænkning 14/5 2002. Ændringsforslag nr. 7 af 16/5 2002 uden for betænkningen af Pernille Rosenkrantz-Theil (EL)).

Der var stillet 6 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der stillet 1 ændringsforslag af Pernille Rosenkrantz-Theil (EL).

Lovforslaget og ændringsforslagene sattes til forhandling under ét.

Kl. 13.30

Forhandling

Leif Mikkelsen (V):

Det falder sikkert udenfor, men alligevel vil jeg tillade mig at stå på denne talerstol og glæde mig over, at Venstre gik efter at styrke tilsynet. Det har vi fået. Venstre gik efter at fastholde forældreansvaret for de frie skoler. Det har vi fået.

Det lykkedes altså at få et flertal, regeringspartierne, Det Radikale Venstre, SF og Kristeligt Folkeparti, til at bære de ændringsforslag igennem, der sikrede det her.

Så kan man yderligere glæde sig over, at et bredt flertal i Folketinget, næsten hele Folketinget, bærer lovgivningen igennem som helhed, en lov, der sikrer, at de ønsker, der har været udtrykt fra forskellig side om at etablere et kommunalt tilsyn og dermed reelt at påbegynde en kommunalisering af de frie skoler, blev afvist.

Så det her endte med at blive en lykkelig udgang, som der er grund til at glæde sig over. Det vil Venstre sige klart og tydeligt her i dag.

Carsten Hansen (S):

Jeg vil gerne sige til hr. Leif Mikkelsen, som jo ikke har lang parlamentarisk erfaring herinde, at man skal passe på, at det ikke bliver et brud med Venstres nye traditioner for ikke at gå på talerstolen, men det vil jeg gerne rose hr. Leif Mikkelsen for at gøre. Nu håber jeg, at han vil stå ved det, også i fremtiden.

Derudover vil jeg sige, at det var med dyb undren, vi fra Socialdemokratiet så på det forlig, der så åbenbart er indgået.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at da ministeren fremsatte sit lovforslag, var der ganske mange ting i det, vi kunne støtte. Vi sagde også herfra, at vi var meget positivt indstillet, og sagde til ministeren, at der var enkeltområder, vi gerne ville forhandle om, men i virkeligheden syntes vi, at det var et ganske godt forslag. Det lå jo meget i tråd med vores skolesyn på en række områder, også i forhold til de undersøgelser, der har været, der viser, at tilsynet har været ganske lemfældigt, og at op mod 50 skoler overhovedet ikke har fået ført tilsyn. Vi har syntes, det har været vigtigt ikke så meget for friskolernes skyld, men for børnenes skyld og de forældre, der sætter børnene i friskole, at der var et ordentligt tilsyn.

Men efterfølgende har ministeren – og det må jeg sige er underligt – lavet forlig med de partier, der var mest kritiske over for ministerens eget lovforslag. Jeg har i betænkningen fået optrykt alle ministerens svar, tror jeg, det ene efter det andet, hvor hun roser sit første lovforslag. Jeg skal undlade at læse dem op i dag, men man kan ved selvsyn gå ind i betænkningen og finde det ene svar efter det andet fra friskoleforeninger, og det ene, hvor ministeren roser henvisningen til menneskerettigheder, roser udvidelsen af fagrækken, roser den måde, som man fører tilsyn på, og så ændrer man det natten over.

Det kan godt være – og jeg tror, det er rigtigt – at Venstre blev bange for sit eget bagland, men ministeren var meget, meget glad for sit lovforslag, og jeg skal gerne finde ministerens tale fra førstebehandlingen frem, og vi var også glade for det.

Nu har man på en række områder, synes jeg, udvandet forslaget, og det synes vi i virkeligheden er brandærgeligt.

Jeg anerkender, at der er kommet et styrket tilsyn, og jeg vil også sige, at det her går et skridt i den rigtige retning, men ikke så langt, som ministeren selv foreslog. Det er jo det, der er underligt.

Jeg skal også sige herfra, at vi ender med at ville støtte selve lovforslaget, men ikke ændringsforslagene, for dem ser vi som et tilbageskridt. Jeg skal også udtrykke dyb undren over, at en regering fremsætter et lovforslag, får støtte

til det her i salen, og så indgår man forliget med dem, der er de argeste modstandere.

Jeg ved ikke, om Venstre lider af sådan nogle personlighedskonflikter og måske skulle til psykolog, jeg tør ikke sige det, men der er i hvert fald nogle områder her, hvor man kan sige, at der i virkeligheden er meget stor forskel på, hvad man siger, og hvad man gør.

Men når det så er sagt, vil jeg sige, at der var et par enkeltområder, hvor vi gerne havde set en styrkelse af det, og regeringen kunne have fået et flertal igennem uden besvær og kunne have forhandlet med os. Jeg synes, det er ærgerligt, at man ikke ville forhandle.

Jeg skal pege på, at vi gerne havde set et stærkere kommunaltilsyn på området, således at vi havde fået et ensartet tilsyn i hele grundskolen.

Jeg skal pege på, at vi derudover også gerne havde set, at vores Evalueringsinstitut kunne være kommet ind på friskoleområdet. I dag er det jo fuldstændig frivilligt. Jeg skal sige, at vi bruger 3,2 mia. offentlige kroner på hele friskoleområdet. Vi har gang på gang fra Socialdemokratiets side ønsket, at vi også måtte lære af det meget gode forsøgs- og udviklingsarbejde, der jo sker på friskoleområdet. I øjeblikket er det sådan, at det er helt frivilligt for de frie skoler, om de vil være med.

Jeg synes, det er ærgerligt, når man modtager så mange offentlige kroner, at vi ikke må lære af det andre steder. Der har jo ikke været tvivl i nogen partiers hjerner om, at folkeskolen skulle medvirke, hvorfor så ikke friskoleverdenen, der jo i virkeligheden har friere rammer og bedre mulighed for at lave pædagogisk udvikling? Så synes vi, det er underligt, at de ikke må være med her.

Kl. 13.35

Men alt i alt må vi sige til ministeren, at vi gerne tilbyder lidt psykologhjælp. Vi synes, det er underligt, at man ender med at forhandle og lave et forlig med dem, som var de argeste modstandere. Man kunne bare være kommet, vi havde været villige til at se på både det ene og det andet, men det ville man ikke. Jeg tror, at ministeren i sidste ende blev bange for sit eget bagland og måske også det møde, der var på Fyn, hvor friskolerne jo fejrede deres 150-års-jubilæum, og så bange for det, at man glemte at orientere De Konservative, men den må man så tage med hinanden senere. Jeg forstår, at der er nye sager på vej.

(Kort bemærkning).

Gitte Lillelund Bech (V):

Jeg vil sådan set bare konstatere, at hvis der er nogen, der har behov for psykologhjælp, tror jeg rent faktisk, det er hr. Carsten Hansen, for kan hr. Carsten Hansen ikke bekræfte, at Socialdemokratiet og den tidligere socialdemokratiske uddannelsespolitiske ordfører, hr. Hans Peter Baadsgaard, faktisk under den tidligere regering gik efter, at man lavede en formålsparagraf for friskolerne, som var fuldstændig mægtige til den formålsparagraf, der er for folkeskolen?

Hvis det er det, som Socialdemokratiet står for, burde hr. Carsten Hansen så ikke have lidt psykologhjælp, når man så samtidig i Socialdemokratiet vælger at stemme for det pågældende lovforslag, som vi her debatterer? For der er da vist en meget, meget stor spændvidde mellem at have folkeskolens formålsparagraf gældende for friskolerne og så over til den mindre opstramning, der sker med tilsynet, hvor man netop ikke går ind og lægger sig fast på at diktere, hvad friskolerne skal stå for.

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Jeg tror, vi skal lade specialisterne afgøre, hvem der skal have psykologhjælp.

(Kort bemærkning).

Carsten Hansen (S):

Men en vis form for skizofreni kan man jo ikke sige sig fri for i forhold til den måde, forslaget har været håndteret på. Derudover skal jeg ikke kommentere sundhedstilstanden hos ledende personligheder.

Det er da rigtigt, at vi gerne så, at den meget, meget flotte formålsparagraf, som er i folkeskolen, også gjaldt det her område. Jeg har ikke været med til at lave den selv – det er jo skamueligt – men det, der er lavet i forhold til grundskolen, er faktisk noget af det flotteste stykke politiske håndværk, jeg har set. Det er så flot en formålsparagraf, så den havde jeg som sagt gerne set var på det her område.

Men det, ministeren jo foreslog, var en henvisning til menneskerettighederne, hvor der jo er ligestilling og en lang række andre elementer, og det stod faktisk stærkere end det om frihed og folkestyre, som står der nu. Derfor synes vi, det er en svækkelse af lovforslaget, der er kommet ind, men det skal da ikke forhindre os i at sige, at det her er et skridt på vejen.

Men det, der er det underlige, er, at man faktisk foreslår noget, der er meget vidtgående, og

efterfølgende tager man de partier, der var imod det, og siger, at dem forhandler man med, og så laver man noget, der kun er halvt så godt. Det er vi da ærgerlige over, når vi gerne sammen med Venstre, sammen med regeringen, ville have lavet det, de foreslog. Det er da lidt underligt, ikke?

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Hr. Aage Frandsen som ordfører.

Aage Frandsen (SF):

Indledningsvis vil jeg sige til hr. Carsten Hansen, at ja, det er da nok lidt underligt, for det her er jo undtagelsen, der bekræfter reglen, reglen om, at regeringen ikke lytter til argumenter i Folketingssalen – og der var jo gode argumenter fra nogle af partiernes side – og heller ikke lytter til argumenter ude i terrænet, ude hos folket. Men det gjorde regeringen rent faktisk i den her forbindelse, eller i hvert fald gjorde Venstre det. Og det er derfor, hr. Carsten Hansen kan have ret i, at det er lidt underligt.

Men som det skrevet står, skal man være mere glad – frit oversat – for den sidste omvendte end for alle de andre. Og det synes jeg også vi skal være. Vi skal være glade ved, at her var en undtagelse, og vi skal være glade ved, at der var en situation, hvor Venstre lyttede til argumenterne. Det kan også være, at det var andet, Venstre lyttede til, men det blander jeg mig ikke i.

Vi gav i forbindelse med førstebehandlingen udtryk for, at der var to ting, vi gerne ville med det her. Det ene var, at vi godt ville være med til at stramme tilsynet, gøre det mere præcist. Vi mente i den forbindelse, at den eksisterende lovgivning var nogenlunde, godt kunne have været brugt bedre, godt kunne have været brugt mere aktivt, og det har vi også givet udtryk for tidligere, og i det omfang det var nødvendigt at lave nogle ændringer, mente vi, at man kunne lave nogle ændringer i forhold til den lovgivning, vi havde.

Kl. 13.40

Det andet synspunkt, vi gav udtryk for, var, at disse præciseringer, disse mindre ændringer, under ingen omstændigheder måtte betyde, at de frie skoler ikke længere var frie skoler. De to ting, vi i den forbindelse var opmærksomme på, var for det første de bestemmelser, som var i § 1, hvor det var en meget voldsom henvisning til menneskerettighederne, som også var upræcis, men som jo efterhånden ved ministerens svar viste sig alene at gå på, at man skulle forberede

eleverne på at leve i et samfund med frihed og folkestyre. Og det går vi i høj grad ind for, for det er netop udtryk for, at friskolerne skal stå mål med folkeskolen. Det er vi klart tilhængere af, men de må gøre det på deres egen måde. Derfor skal det produkt, der kommer ud i sidste ende for friskolernes vedkommende, stå mål med folkeskolen, men de har deres frihed til at gøre det på deres egen måde, det er derfor, de er frie skoler.

Vi var i den forbindelse klart utilfredse med, at man tog hele fagrækken med, som man skulle føre tilsyn med, fordi det ville betyde, at de frie skoler nu ikke længere selv kunne sige: Vi har ikke nødvendigvis de fag, men vi har nogle andre fag, og vi står stadig væk mål med folkeskolen.

Så derfor var det de to interesser, vi havde, og derfor gik vi selvfølgelig ind, da vi havde en fornemmelse af, at regeringen og undervisningsministeren var interesserede i at lave nogle ændringer, og lavede de ændringer sammen med regeringen. Vi har på den måde fået en lovgivning, som vi efter vores opfattelse næsten ikke kunne have lavet bedre, hvis vi skulle have skrevet den helt alene. Det tror jeg ikke. Det kan være, at der er nogle præciseringer, som vi måske ikke har haft brug for, men det er næsten det, som vi ønskede allerede ved førstebehandling.

Derfor er det et eksempel på, at selv med en regering, som vi jo ikke er begejstrede for, for at sige det meget jysk, kan der være enkelte undtagelser. Det, at vi generelt set er imod denne regering, skal ikke afholde os fra, når muligheden er der, at lave nogle forbedringer sammen med regeringen, og som også Det Radikale Venstre og Kristeligt Folkeparti i det her tilfælde kunne være enige med os og ministeren i.

Vi mener, at det, der er kommet ud af det her, også er et signal til den frie skoles verden i retning af, at der i Folketinget er en vilje til at sikre de frie skoler som frie skoler. Men det er samtidig også en markering af, at inden for den frihed er der også et ansvar. Og hvis ikke de frie skoler lever op til, at der også er et ansvar i forhold til, at den undervisning, de giver, skal stå mål med folkeskolens, er man nødt til at gribe ind.

Derfor vil jeg også godt tilkendegive over for ministeren, at vi sandelig mener, det er vigtigt, at de stramminger så også er der, at de også administreres efter den hensigt, der er, og det er jeg ikke i tvivl om selvfølgelig også er meningen. Men det er også det, som er vores mening med det; at friheden også er under ansvar, og at de,

der ikke lever op til ansvaret, selvfølgelig også bliver udsat for, at man griber ind over for dem.

Marianne Jelved (RV):

Hr. Carsten Hansens indlæg får mig til at komme med en indrømmelse, nemlig at der formentlig er flere, der kan se, at det ikke altid har været lige nemt i regeringssamarbejdet mellem Det Radikale Venstre og Socialdemokratiet.

Ved førstebehandlingen af lovforslaget om tilsynet med de frie skoler opfordrede Det Radikale Venstre til forhandling mellem regeringen og bl.a. Det Radikale Venstre. Jeg vil meget gerne kvittere her fra Folketingets talerstol over for ministeren for, at det forslag, Det Radikale Venstre sendte til ministeren, også førte til en forhandling mellem en række partier og ministeren.

Det er vi meget, meget tilfredse med i den radikale folketingsgruppe, og jeg ved, at man i friskolekredse også er meget glade for det. Det lykkedes, og jeg kan ikke lade være med, ihukommende den foregående debat, vi har haft her, at sige, at jeg ville ønske, at det også var lykkedes omkring modersmålsundervisningen, men det vender vi tilbage til i en anden sammenhæng.

Kl. 13.45

For Det Radikale Venstre har det været meget vigtigt, og det glæder os også, at der er et solidt flertal i Folketinget, der støtter den tankegang, at de frie skoler skal være en reel valgmulighed.

Det er også fuldstændig klart, at en valgmulighed i forhold til grundlovens bestemmelser betyder, at man skal kunne holde skole på en anden måde, end den offentlige skole gør det. Men det betyder også, at den undervisning, der foregår, skal stå mål med den, der almindeligvis forventes af folkeskolen.

Jeg skal ikke gøre debatten længere, men bare understrege min tilfredshed ved at konstatere, at den frihedstradition har det brede flertal tilsluttet sig. Jeg skal dermed også kvittere for samarbejdet med partierne, så det her kunne lykkes. Og så synes jeg, det er lidt ærgerligt, at Socialdemokratiet ikke kan være med på det samme som os andre, men det er Socialdemokratiets valg.

Bodil Kornbek (KRF):

Under førstebehandlingen var Kristeligt Folkeparti jo noget kritisk over for en del af lovforslaget, bl.a. den måde, tilsynet blev formuleret på. Det kan godt være, at hr. Carsten Hansen ikke er så glad i dag, men jeg er særdeles glad, og jeg har sat stor pris på, at det har været muligt at

finde en god måde at blive enige om de her områder på og dermed også bevare hele tankegangen om de frie skoler.

Nu har jeg på mange andre områder, også omkring modersmålsundervisningen, ikke været helt enig med ministeren, men jeg synes trods alt, at det her er en rigtig god sag, som vi er blevet enige om, og dermed har vi også formået at bevare de frie skoles frihed, men under ansvar.

Undervisningsministeren (Ulla Tørnæs):

Jeg skal ikke forlænge debatten yderligere, men blot benytte lejligheden til at kvittere over for de partier, som indvilligede i at indgå denne stemmeaftale om ændringsforslaget til lovforslaget om et skærpet tilsyn med de frie skoler.

Jeg er fuldt ud enig i det, der er sagt af en række af ordførerne om målet med lovforslaget, nemlig et skærpet tilsyn uden naturligvis at sætte de frie skolars frihed over styr. Det har på intet tidspunkt været hensigten fra regeringens side, og jeg synes, at vi med det ændringsforslag, som nu bliver vedtaget, har fundet en rigtig, rigtig god måde at formulere ikke alene selve ændringerne på, men også målet, som er nøjagtigt det samme som i det oprindeligt fremsatte forslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 7 forkastedes, idet 49 stemte for, 54 imod.

Ændringsforslag nr. 3 forkastedes, idet 49 stemte for, 54 imod; 1 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2 og 4-6 vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget overgik derefter til tredje behandling.

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling.

Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Kl. 13.50

Den næste sag på dagsordenen var:

22) Anden behandling af lovforslag nr. L 175: Forslag til lov om gennemsigtighed og åbenhed i uddannelserne m.v.

Af undervisningsministeren (Ulla Tørnæs). (FremSAT 20/3 2002. Første behandling 12/4 2002. Betænkning 7/5 2002).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Det her lovforslag har en rigtig typisk spindoktoroverskrift: åbenhed og gennemsigtighed. Men overskriften er falsk varebetegnelse, som så meget andet fra den her regering. Lovforslaget handler reelt om, at alle skoler fra folkeskolen og op nu skal tvinges til at offentliggøre karakter-snit, hvad enten de ønsker det eller ej.

Næsten alle, der har med uddannelse at gøre, lærere, elever, forældreorganisationer osv., er enige om, at offentliggørelse af karaktergennemsnit er en rigtig dårlig idé, blandt andet fordi karakterer grundlæggende ikke siger noget som helst om personens kunnen og da slet ikke noget som helst om undervisningens kvalitet.

Karaktererne siger mest af alt noget om elevernes sociale baggrund, forældrenes uddannelsesniveau, og derfor siger karaktergennemsnittet mere om, hvilke elever en skole har, end hvilken kvalitet undervisning den udbyder.

Sammenligning af karaktergennemsnit betyder rangordning af skolerne, og det kan betyde, at der sker en yderligere ghettoisering, hvor de ressourcestærke forældre trækker sammen om skolerne med de høje karaktergennemsnit.

I England er der offentliggørelse af karakter-snittene, og her oplever man, at karaktererne skrider, fordi de færreste skoler ønsker at blive placeret i bunden. Samtidig er det vel næppe tænkeligt at forestille sig et mere klassedelt skolesystem end netop det engelske.